

Sygn. akt II CSK 295/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko A. W., E. J. i B. B.

o rozwiązanie umowy darowizny,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 11 września 2014 r., sygn. akt I ACa 308/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz
przyznaje od Skarbu Państwa (Sąd Apelacyjny w Łodzi) adw. J. Z.
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z należnym
podatkiem VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów, prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. może być zatem osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego też nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), która miała polegać na pozbawieniu go możliwości obrony jego praw przez niepouczenie go przez Sąd pierwszej i drugiej instancji o celowości ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika. Zarzut ten był już podnoszony w apelacji, oceniany przez Sąd Apelacyjny, który wskazał, że udzielanie stronom pouczeń jest uprawnieniem a nie obowiązkiem sądu i aktualizuje się w razie uzasadnionej potrzeby, która w sprawie nie wystąpiła.

Należy również zwrócić uwagę, że w orzecznictwie Sadu Najwyższego dominuje pogląd, że odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania

wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu - zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. - jeżeli w ocenie sądu udział profesjonalnego pełnomocnika jest potrzebny (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, z dnia 18 kwietnia 2008 r., CSK 636/07, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 37/07 i z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 643/08). Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie fachowej pomocy pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to jednak tylko przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawny możliwości prawidłowego jej prowadzenia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009 r. II UK 195/09, OSNP 2011 nr 13-14 poz. 190 oraz z dnia 12 maja 2010 r. I UK 19/10).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.